

Sygn. akt II CSKP 254/22

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Załucki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Janiszewska

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa [...] Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko A.K. i W.K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 25 listopada 2022 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 5 września 2019 r., sygn. akt I ACa 349/18,

**stwierdza, że dokonana w dniu 15 września 2022 r. czynność
określona jako postanowienie Sądu Najwyższego jest
orzeczeniem nieistniejącym.**

SSN Kamil Zaradkiewicz Mariusz Załucki SSN Beata Janiszewska

zgłaszam zdanie odrębne

UZASADNIENIE

[...] Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. wywiódł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 5 września 2019 r. Wyznaczony do składu sądu do rozpoznania tej skargi

zarządzeniem Prezes Sądu Najwyższego kierującej pracami Izby Cywilnej SSN Jacek Widło zażądał wyłączenia go od orzekania w sprawie. Jako podstawę wskazał art. 51 k.p.c., oraz odpowiednio stosowane art. 48-49 k.p.c., oraz ewentualnie art. 44[1] § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu wskazał, iż wniosek złożono z uwagi na treść wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z 8 listopada 2021, (*Dolińska-Ficek, Ozimek*), z którego – w ocenie tego Sędziego wynika – że orzeczenie wydane przez sąd, w skład którego uczestniczy sędzia powołany na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), narusza standard z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (sądu ustanowionego ustawą). Powoduje to w ocenie wnioskodawcy poważne ryzyko traktowania orzeczenia wydanego w takiej sytuacji jak w warunkach nieważności postępowania. Wskazał on w związku z tym, iż wniosek jest uzasadniony dobrem wymiaru sprawiedliwości, interesem stron i ich prawem do rzetelnego procesu oraz dobrem państwa.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 15 września 2022 r. wyłączył SSN Jacka Widłę od orzekania w niniejszej sprawie.

Następnie zarządzeniem Prezes Sądu Najwyższego kierującej pracami Izby Cywilnej, w związku z w/w postanowieniem Sądu Najwyższego, w miejsce SSN Jacka Widły do składu sądu została wyznaczona SSN Beata Janiszewska, która w planie sesji Izby Cywilnej w danym miesiącu pełniła funkcję sędziego rezerwowego.

Powyższe okoliczności stanowiły podstawę wątpliwości Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie co do składu, w jakim Sąd winien rozpoznać skargę kasacyjną. Właściwe ukształtowanie składu sądu to bowiem okoliczność, którą sąd musi brać pod uwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. Właściwe ukształtowanie składu ma przy tym m.in. znaczenie praworządnościowe, albowiem – w szerszej perspektywie – wpisuje się w konstytucyjnie gwarantowane prawo obywatela do sądu właściwego, w tym także właściwie obsadzonego i bezstronnego (art. 45 ust.

1 Konstytucji RP). W tym sensie, wniosek o wyłączenie sędziego, uwzględniony z naruszeniem obowiązujących przepisów, mając wymiar zarówno procesowy, jak i ustrojowy, w obu znaczeniach pozostaje instrumentem mogącym ingerować w urzeczywistnienie prawa do sądu.

Tak właśnie należało ocenić postanowienie Sądu Najwyższego uwzględniające wniosek o wyłączenie SSN Jacka Widło. W tym zakresie Sąd Najwyższy podziela w całości argumentację zawartą w postanowieniu Sądu Najwyższego z 18 listopada 2022 r., II CSKP 205/22. Z orzeczenia tego wynika m.in., że niekonstytucyjne, a zatem niedopuszczalne, jest rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego, który obejmuje zarzuty odnoszące się do okoliczności jego powołania (wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z 2 czerwca 2020 r., P 13/19; z 23 lutego 2022 r., P 10/19; z 10 marca 2022 r., K 7/21). Orzeczenia ETPC odwołujące się do okoliczności powołania sędziego w zakresie w jakim nawiązują do oceny dokonanej w niekonstytucyjnym akcie normatywnym, jakim jest wyeliminowana z obrotu prawnego na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, uchwała z 23 stycznia 2020 r. połączonych składów Izby Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego (BSA I-4110-1/20) w żaden sposób nie zmieniają tego stanu rzeczy.

Uwzględnienie w aktualnym stanie normatywnym w Polsce wniosku opartego na takiej podstawie jak w/w jest wadliwe. Żaden akt stosowania prawa, którego podstawą miałyby być norma wyeliminowana na mocy orzeczenia Trybunału, nie może być wydany, a tym bardziej, w przypadku jego przedłożenia, respektowany w obrocie prawnym. Orzeczenie takie, jako ignorujące moc powszechnie wiążącą orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP), jest wydane *ultra vires*, będąc jednocześnie rażąco sprzecznym z obowiązującym w Polsce porządkiem prawnym. Orzeczenia, które czynią w istocie podstawą prawną normę wyeliminowaną z obrotu prawnego, która sama nie miała podstawy konstytucyjnej, są sprzeczne z art. 7 Konstytucji RP, a to wobec braku kompetencji jakiegokolwiek organu władzy publicznej, w tym sądu, do dokonywania – choćby pośrednio – kontroli czy oceny prawidłowości procedury nominacyjnej na urząd sędziego, a tym bardziej wywodzenia z niej dalszych skutków prawnych. Jakikolwiek wniosek o wyłączenie sędziego oparty na takiej

podstawie, z uwagi na sprzeczną z Konstytucją RP wykładnią przepisów prawa i wkroczenie przez ETPC w sferę zastrzeżoną organom konstytucyjnym, w tym Trybunałowi Konstytucyjnemu, winien podlegać jako niedopuszczalny odrzuceniu z powodu rażącego wykroczenia poza ramy konstytucyjne. W taki właśnie sposób winno zostać rozstrzygnięte żądanie wyłączenia złożone przez SSN Jacka Widłę. Tak się jednak nie stało, a z tego powodu, postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2022 r. nie ma uzasadnienia w obowiązującym w Polsce stanie prawnym, jest z nim rażąco spreczne.

Orzeczenie sądu, które zawiera rozstrzygnięcie niemające żadnego uzasadnienia w obowiązującym stanie prawnym, czy wręcz jest z nim rażąco spreczne, nie może wywierać takich skutków prawnych, jakie wywierają prawidłowe rozstrzygnięcia. Takie stanowisko należy wyprowadzić z istoty sądowego wymiaru sprawiedliwości, w ramach którego sądy są obowiązane stosować prawo, a wszelkie decyzje podejmowane w ramach niezawisłego orzekania, muszą pozostawać w zgodzie z Konstytucją i ustawami (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Rozstrzygnięcia sądu muszą więc znajdować uzasadnienie w obowiązujących normach prawnych, które z kolei muszą być wyinterpretowane z przepisów prawa, z zachowaniem powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa. Z tego powodu, wydanie rozstrzygnięć, które nie mają żadnego umocowania w obowiązującym stanie prawnym, nie ma nic wspólnego z sądowym stosowaniem prawa, które przyjęte jest w demokratycznym państwie prawa. Dlatego konieczne jest pozbawienie skutków prawnych takich orzeczeń.

Orzeczenie o wyłączeniu sędziego od rozpoznania sprawy jest orzeczeniem niezaskarżalnym. Jediną dostępną drogą na gruncie prawa procesowego cywilnego do pozbawienia go skutków prawnych jest stwierdzenie jego nieistnienia. Z uwagi na wskazaną powyżej wadliwość postanowienia Sądu Najwyższego z 15 września 2022 r., która nie jest usuwalna w inny sposób, Sąd Najwyższy stwierdził jego nieistnienie. Nieistnienie orzeczenia, w tym z uwagi na jego sprzeczność z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, musi być badane przez sąd w każdym stanie i stadiach sprawy, w której orzeczenie to zostało wydane (por. postanowienie SN z 26 lipca 2016 r., III CZ 25/17).

Dlatego Sąd Najwyższy, na podstawie wymienionych przepisów, orzekł jak w sentencji postanowienia.

as